

ULUDAĞ SÖZLÜK ÜZERİNDEN YENİ NORMALİN TOPLUMSAL İNŞASINI YARATMADA NETFLİX'TE LGBT HİKAYELERİ KATEGORİSİ

Tuğçe Nur ÇELİK*
Yıldız ÇELİK**

Tuğçe Nur Çelik ve Yıldız Çelik. "Uludağ Sözlük Üzerinden Yeni Normalin Toplumsal İnşasını Yaratmada Netflix'te LGBT Kategorisi", *Sosyologca*, Sayı 23 (2022), s. 159-168.

ÖZ: En çok kullanılan dijital izleme platformu olan Netflix, içerisinde günümüz toplum özelliklerinin çeşitliliğini barındırmakta ve bu çeşitliliği adeta koruma rolünü üstlenmiş bir platform olarak karşımıza çıkmaktadır. Üye sayısını her geçen gün artıran Netflix'in son güncellemelerine bakıldığında toplumda dezavantajlı kesim olarak adlandırılan (LGBT bireyleri, suçlular vb.) kesimlere hitap ettiği ve bu kesimleri öne çıkardıkları görülmektedir. Netflix bu konuda son adımı olarak "LGBT Hikayeleri" adı altında film ve dizi koleksiyonu açarak, LGBT hareketlerinden bağımsız olarak kendi kapitalist çıkarlarını koruduğu ve hitap ettiği tüm toplumlara yeni normalleri kabul ettirmeyi hedeflediği görülmektedir. Bu çalışmada Netflix platformunda LGBT içeriklerinin LGBT adı altında kategorileştirilmesinin Türk toplumu üzerindeki etkisi incelenmiş, bunu yaparken de dijital bir platform olan Uludağ Sözlük yazarlarının Netflix'teki LGBT içeriklerine verdiği tepki kategorileştirilerek İçerik Analizi ile ortaya konmuştur. Bu kategoriler sırasıyla, "LGBT söylemlerini normal karşılayanlar", "LGBT söylemlerini aşırı bulanlar" ve "tarafsızlar" olarak ayrılmıştır. Bu kategorilerden elde edilen veriler ise şu şekildedir; "LGBT söylemlerini normal karşılayanlar" %20, "LGBT söylemlerini aşırı bulanlar" %47 ve "tarafsızlar" ise %33'lük kısmı oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Netflix, LGBT, LGBT Hikayeleri, Söylem Analizi, Uludağ Sözlük

Category Of LGBT Stories in Netflix in Creating The Social Construction Of The New Normal Through Uludağ Dictionary

ABSTRACT: Netflix, the most widely used digital viewing platform, contains a diversity of post-modern society features and is a platform that has taken on the role of preserving this diversity. When we look at the latest updates of Netflix, which increases the number of its members day by day, it is seen that it addresses the so-called disadvantaged segments of society (LGBT individuals, criminals, etc.) and they bring these segments to the forefront. As a final step in this regard, Netflix has opened a collection of films and series under the name of "LGBT Stories", and it is seen that it aims to protect its own capitalist interests regardless of LGBT movements and to impose new normals on all societies it addresses. In this study, the effect of categorizing LGBT content under the name of LGBT on the Netflix platform on the heterosexual society was examined, and while doing so, the reaction of the authors of Uludağ Sözlük, a digital platform, to LGBT content on Netflix was categorized and revealed with Discourse Analysis. These categories are divided into "those who regard LGBT discourses as normal", "those who find LGBT discourses excessive" and "neutral", respectively. The data obtained from these categories are as follows; Those who "consider LGBT discourses normal" constitute 20%, "those who find LGBT discourses excessive" constitute 47% and "neutrals" constitute 33%.

Keywords: Netflix, LGBT, LGBT Stories, Discourse Analysis, Uludağ Sözlük

Makale Türü : Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi : 14.04.2022

Kabul Tarihi : 08.06.2022

* tugcenur.celik@bakircay.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0438-2790

** yıldız.celik@bakircay.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5478-7265

Giriş

Bu çalışmada dijital bir platform olan Netflix'in hem izleyici kitlesini çeşitlendirmek hem de toplumda yeni özneler yaratmak için çeşitli kategorilere ilişkin içerik üretme yoluna gittiği fikrinden yola çıkılmaktadır. Bu çerçevede çalışmanın amacı Netflix platformundaki LGBT içeriklerine ilişkin, bir Web 2.0 platformu olan, Uludağ Sözlük' te ortaya çıkan tartışmayı ele almak ve bu çerçevede Netflix'teki LGBT (LGBT) kategorisine ilişkin Türk gençlerinin fikirlerini analiz etmektir.

Çalışmanın amacı doğrultusunda nitel araştırma yönteminin bir tekniği olan içerik analizi kullanılarak Netflix platformunda bulunan "LGBT Hikayeleri" adlı kategorisinde bulunan filmlerin, platformunda bulunan diğer filmlere oranı incelenmiş ve kategoriye ilişkin içerik verileri ortaya konmuştur. Bununla birlikte Netflix'in LGBT temsiline ilişkin Türk gençlerinin tutumu ise Türkiye'nin 2. en çok kullanılan katılımcı sözlük platformu olan Uludağ Sözlük üzerinden söylem analizi tekniğiyle incelenmiş ve bu tutumlar kategorileştirilerek ortaya konmuştur. Çalışmada Uludağ Sözlük platformunun seçilme nedeni diğer katılımcı sözlüklerde konuya ilişkin tartışmanın hakaret yoğunluklu içeriğe sahip olması sebebiyle bu içeriklerin analize uygun olmadığı düşünülmesidir.

Bu araştırmada çalışmanın amacına uygun olarak ilk olarak LGBT tarihi ve LGBT'ye ilişkin kavramlar, Netflix ve izleyici kitlesi ile ilgili literatürler incelenmiştir. Daha sonra bulgular kısmında ise Netflix'in "LGBT Hikayeleri" kategorisindeki filmler ortaya konmuş ve bu filmlerin Netflix'teki tüm filmlere oranı sayısal verilerle analiz edilmiştir. Bulguların diğer yarısında ise Uludağ Sözlük platformundaki "Netflix dizilerindeki eşcinsellik" başlığı altında bulunan yorumlarla bireylerin tutumları kategorileştirilerek analiz edilmiş ve sayısal verilerle desteklenerek ortaya konmuştur. Son olarak sonuç kısmında ise çalışmanın amacına uygun veriler elde edilip edilmediği tartışılmış ve araştırmanın genel bir analizi ortaya konmuştur.

Tarihsel Süreçte LGBT

Geçmişten günümüze her yeni bir gün, yeni bir insan doğmaktadır. Bu insanların her biri de birbirinden farklı özelliklere sahiptir. Kimisinin saç rengi, kimisinin göz rengi, kimisinin ten rengi kimisinin ise cinsel yönelimi bir başkasına göre farklılık gösterir. Bu var olan farklılıklar insanlar arasında bir ayrımcılık, dışlanma veya üst konumda olma nedeni olarak görülür. Günümüzde bu tür ayrımcılıklara uğrayan büyük kitlelerden birisini de LGBT bireyleri oluşturur. LGBT kavramı birbirinden farklı olan cinsel yönelimleri bir araya getiren bir terimdir. Bu cinsel yönelimler sırasıyla Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Transseksüel şeklindedir. Bu yönelimlerin tarihi Hitit, Sümer ve Eski Mısır'a kadar uzanmaktadır yani yeni ortaya çıkmış bir şey değildir. LGBT kapsamında tarihteki ilk kayıtların M.Ö. 3000 yılı civarına ait olduğunu söyleyebiliriz. Musevilik, Hristiyanlık ve İslam gibi dinlerinde eşcinsellik üzerinde bir etkisi olmuştur. Örneğin Lut Kavmi olarak bilinen toplumun yok edilme gerekçesi eşcinsellikle açıklanmıştır. Gerçekleşen olay eşcinsellikle bağdaştırılmış ve Tanrısal gazabın gerçekleştiği aktarılmıştır.¹ Bu aktarım üç büyük dinde de çok yaygındır. Bunun yanı sıra lezbiyenlere verilen cezalar erkeklere verilen cezalardan daha az ve daha hafiftir.² Hatta çoğu zaman görmezden gelinip üzerinde fazla durulmayan bir konu bile olmuştur. Bu bağlamda Tevrat'ta iki erkeğin birbiriyle olmasının sonucu ölüm cezası iken

¹ Mahmut Şefik Nil, "Eşcinsellik" Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği Bilgilendirme Dosyası (2013), s.7.

² Nil, "Eşcinsellik", s.11.

lezbiyenler ile ilgili bir ceza veya bir nokta yoktur. İncil’de de lezbiyenliğin yasaklanışına dair olarak yorumlanan ayetlerde lezbiyen kavramına net bir şekilde değinilmemiştir. Değinilen şey yine erkek eşcinselliği olmuştur. Yazılanları lezbiyenliğe bağlamak ise insanların kendi yorumlamalarına ve düşüncelerine bağlı kalmıştır. Günümüzde ise eşcinsellik daha doğrusu LGBT bireylerinin psikolojik bir hastalığa sahip olduğu düşüncesi oldukça yaygın olsa da DSM-3’te “diğer psikoseksüel bozukluklar” başlığı altına alınan eşcinsellik DSM-3R’de tamamen kaldırılmıştır.³ Aileler çocuklarının düzeleceği düşüncesi ile tedavi olmaları gerektiğini düşünmüştür. 21. Yüzyılda bile devam eden bu davranışın temelinde her insanın heteroseksüel olduğu düşüncesi vardır. Bu nedenle heteroseksüel olmayan insanların “hasta” olduğu ve bu hastalığın geçeceği ve “sağlıklı” olacağı düşünülmektedir. ABD’de 1970 yılında bir hastalık olarak görülmekten çıkmıştır. Dünya Sağlık Örgütü ise 1990 yılında bu kararı almıştır. Türk Ceza Kanunu’na göre eşcinsellik geçmişten günümüze hiçbir zaman suç olarak görülmemiştir. Türkiye’de Dünya Sağlık Örgütü eşcinselliğin hastalık olmadığını belirtip hastalık sınıfları içerisine koymamıştır. ⁴ İlerleyen zamanlarda ise daha çok gelişmiş ülkelerde eşcinseller arası resmi evlilik de dahil olmak üzere heteroseksüel bireylerin sahip olduğu pek çok hakka kavuşmuşlardır. Günümüzde geçmişe göre daha iyi yaşantılara sahip olsalar da LGBT bireylerinin sayısı tam olarak bilinmemektedir. Bunun nedeni bireylerin ötekileştirilmekten, şiddetten kısıcası diğer insanların onlara olan davranışlarının, düşüncelerinin değişeceği korkusudur.

LGBT Kavramları

LGBT bireyleri cinsel yönelimlerini anne babasına, arkadaşına veya herhangi birisine belli etmeyip saklamayı tercih ederler. Bu bireylerin yanı sıra da herkesin bildiği ve yaygın olan heteroseksüellik vardır. Bu kavramların temelinde ise toplumsal cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim kavramları vardır. Cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim insanların kendi içinde kendisini nasıl tanımladığıdır. Bireyin kadın veya erkek olmakla sahip olunan kişisel, özel bir kimliktir. Cinsel yönelim ise insanın düşünce, duygu ve davranışsal olarak cinsel çekim duyduğu cinsiyete göre, az sonra tanımlanan yönelimler gibi tanımlanan bir özelliktir. Bu yönelimlerden kısaca bahsetmek gerekirse kişinin karşı cinsiyete ilgi duyması heteroseksüellik, kişinin kendisiyle aynı cinsiyete ilgi duyması homoseksüellik (eşcinsel), kişinin her iki cinsiyete ilgi duyması biseksüellik, kişinin karşı cinsiyete özgü davranış ve giyimi sürdürmek istemesi travesti ve kişinin cinsiyetini değiştirmesi gerektiğine, ruhsal ve bedensel olarak diğer cinsiyete sahip olması gerektiğine inanması transseksüel olarak adlandırılır.⁵ Son olarak Interseks kavramı ise cinsiyet durumu karakteristiktir. İnsanlar doğdukları anda eril veya dişil özelliklerine sahip olur. Interseks olan kişiler ise doğduklarında karakteristik özelliklerine uymayan veya hem eril hem de dişil özellikleri taşıyan kişilere denmektedir.⁶

Bunlarla birlikte bu cinsel yönelim çeşitlerine karşı toplumdaki bireyler arasında farklı tutumlar da gözlenmektedir. Örneğin, toplumlarda bazı kesimlerin cinsel yönelim çeşitlerine

³ Nesrin Duman, “Parafililer ve DSM’lerdeki Seyri” *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 9/16 (2018), s.1296.

⁴ Seven Kaptan & Şahika Yüksel, “Eşcinseller, Sosyal Dışlanma ve Ruh Sağlığı” *Toplum ve Hekim* 29/4 (2014), s.262. (erişim 6.06.2022).

⁵ Nafiz Bozdemir & Sevgi Özcan, “Cinselliğe ve Cinsel Sağlığa Genel Bakış” *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care* 5/4 (2011), s.38. (erişim 10.05.2022).

⁶ Umut Güven “LGBTİ+ Temel Kavramlar” *LGBTİ+ Temel Kavramlar Atölye Kolaylaştırıcı Klavuzu* (2021), s. 13. (erişim 6.06.2022).

karşı olarak “homofobi” davranışı sergilediği görülmektedir. Homofobi kavramı bir insanın kendi cinsiyeti birinden hoşlanmasına, sevmesine veya aşk yaşamasına karşı gelen olumsuz bir kelimedir. Bu insanlara göre LGBT özendirici, kötü, sapkın bireyleri içerir. Sıfat olarak homofobik şeklinde kullanılan bu kelime LGBT bireylerine olan fobi anlamına gelir. Homofobik bireyler eşcinsellerden rahatsız olup onların yakınında, çevresinde olmasını bile istememektedirler. Günümüzde bu durum yalnızca korku olarak kalmamış tiksinti, nefret, dışlama, aşağılama, yargılamaya evrilmiştir.⁷ Dolayısıyla homofobik kelime anlamına bakıldığında sadece eşcinsel korkusu anlamına geldiği görülsede günümüz koşullarında anlam dağarcığının genişletildiği görülmüştür. Homofobik bireylerin çoğu eşcinselliği bir hastalık olarak görmüş onların varlığından bile rahatsız olmuşlardır. Onlara karşı olan bu olumsuz duygular yalnızca duygu olarak kalmayıp fiziksel bir hal almıştır. Geçmişten günümüze pek çok insan sahip olduğu cinsel yönelimi nedeniyle toplumda ayrımcılığa maruz kalmaktadır. Bu durum, birçok eşcinsel bireyin, cinsel yönelimini gizlemek zorunda kalmasına neden olur. Cinsel yönelimini gizlemediği takdirde ise toplumun çeşitli alanlarında dışlanma, sözel-fiziksel şiddet, damgalanma ve nefret ile karşı karşıya kalmaktadırlar.⁸ Bu nedenle birçok LGBT bireyi hayatlarını korku ve endişe ile geçirir. Heteroseksüel insanlar gibi tam anlamıyla istedikleri gibi, istedikleri şekilde yaşayamazlar. Dünya’nın yalnızca tek bir renkten oluşmadığını, birçok renkten oluşan bir gökkuşağı olduğunu tüm insanlara duyurmak isterler. Yalnızca heteroseksüelliğin olmadığını eşcinselliğin ve diğer yönelimlerin de var olduğunu bunun normal bir şey olduğu düşüncesini insanlara geçirmek isterler. Bu nedenle bütün LGBT bireyleri bir araya gelerek bir toplum, bir hareketlilik oluştururlar.

İzleyicinin Konumu ve Netflix

Geçmişten günümüze çoğu insan gündelik yaşamlarını televizyon izleyerek geçirir. Dizi, film vb. şeyleri izleyen izleyici ise tüketici kesimindedir. Bu kesim uzun bir süre boyunca pasif durumda kalmıştır. Yani yalnızca “izleyici” konumunda olmuştur. Yayınlanan şeyleri izlediklerinde onun hakkında olumlu veya olumsuz düşünceleri olsa da seslerini duyurabilecekleri bir ortama sahip olmamışlardır.⁹ Bu bağlamda izleyiciler izledikleri hakkında yorumlar yapamayıp yalnızca izleme eylemini gerçekleştirmişlerdir. Bu durum teknolojinin gelişmesiyle ve yaygınlaşmasıyla birlikte değişiklik göstermeye başlamıştır. Günümüzde tek yönlü iletişimin olduğu Web 1.0 yerine insanların hem karşılıklı iletişimine hem de siber dünya ile karşılıklı etkileşimini sağlayan Web 2.0 kullanılmaya başlanmıştır. Özellikle Facebook, Twitter, Youtube gibi sosyal uygulamaların ortaya çıkması ve popülerleşmesi pasif durumunda olan izleyiciye söz hakkı kazandırmıştır. İzleyici artık izledikleri şeyler hakkında olumlu veya olumsuz yorumlarını aktararak eleştirileriyle dizi filmlerin senaryosunu bile değiştirebilecek bir güce sahip olmuştur. Bu bağlamda günümüz izleyici kitlesi güçlü bir etkiye sahip olup izledikleri hakkındaki düşüncesini rahatça aktarabilen bir kesim halindedir.

Her geçen gün artmaya başlayan internet kullanımı insanların tüketici durumunu da doğrudan arttırmaktadır. Teknoloji kapsamındaki gelişmelerle birlikte tüketimin artması durumu fiziksel ürünlerin yanı sıra dijital ürünlerin de internet üzerinden alınıp

⁷ Koray Başar, “Eşcinsellik” *Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği Bilgilendirme Dosyası* (2013), s.60.

⁸ İrem Metin Orta, Selin Metin Camgöz “Türkiye’de Yapılan Homofobi Çalışmalarına Genel Bir Bakış” *DTCF Dergisi* 58/1 (2018), s.410. (erişim 10.05.2022).

⁹ Ümit Sarı & Halit Türker, “Dijital Platform Kullanıcılarının İzleme Alışkanlıklarına Yönelik Bir Araştırma: Netflix Örneği” *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 21/1 (2021), s.61. (erişim 10.05.2022).

satılabilmesini beraberinde getirmiştir.¹⁰ Yaşanılan bu olay ise Netflix gibi birçok dijital platformların ortaya çıkıp popülerleşmesini sağlamıştır.

Netflix, 190'dan fazla ülkede 100 milyondan fazla üyesi, orijinal dizileri, belgeselleri ve filmleri de dâhil olmak üzere günde 125 milyon saatin üzerinde televizyon dizisinin ve filminin internet üzerinden sunulduğu bir eğlence platformudur. Üyeler, istedikleri zaman, istedikleri yerde, internet üzerinden bağlı tablet, telefonu, bilgisayar gibi herhangi bir ekrandan izleyebilmektedir.¹¹

Yapılan bu çalışmada ise Netflix'e gelen yorumlar baz alınmıştır. Netflix içeriklerinin eşcinselliğe daha doğrusu LGBT kapsamında insanlara özentilik duygusu aktarıp aktarmaması incelenmiştir. Netflix'in eşcinsellik propagandası yapıp yapmadığı konusundaki yorumlar incelenip araştırılmıştır.

Netflix Platformu Film Dağılımları

Son günlerde neredeyse tüm dünyaya yayılan Netflix platformu dijital içerik izleme platformlarının üst sıralarında yer almaktadır. Post-modernizm sonrası gelen çeşitlilik ile toplumda yer edinmeye başlayan LGBT söylemi kendisini Netflix programında da gösterebilme imkânı bulmuştur. Ticari bir site olan Netflix post-modernin getirdiği kültürel etkiyi kullanarak yaşam biçimlerini, bireylerin ifade tarzlarını ve bireylerin özgürlüklerini vurgulayarak içerik satan kapitalist sisteme hizmet eden bir platform olmuştur. Bu bağlamda Netflix küreselleşmenin, post-modernitenin etkilerini kullanarak artık bir yaşam kültürü satan bir platform olmuştur. 2022 yılı itibarıyla Netflix' te "LGBT Hikayeleri" kategorisinin açılması da bu durumun en belirgin göstergesi olmuştur. Bu çalışmada Netflix platformundaki "LGBT Hikayeleri" kategorisindeki filmlerin sayısı incelenmiştir. Bu noktada Netflix platformunda doğrudan LGBT içerikli olmayan diziler, filmler dışarıda bırakılmıştır. Netflix'te yayınlanan LGBT filmlerinin sayısı "LGBT" kategorisindeki tüm filmlerin sayısı 46'dır.¹²

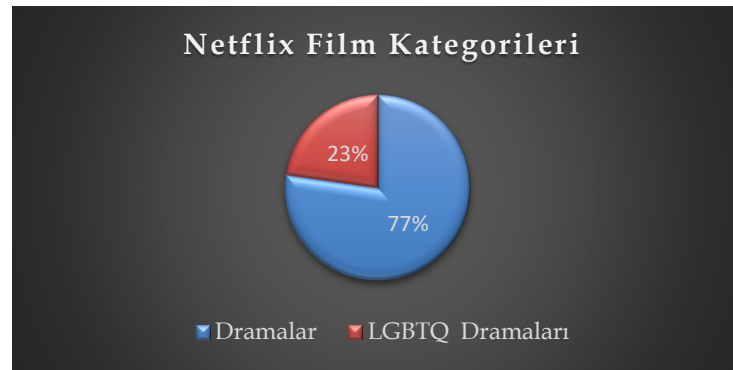
Netflix Türkiye'de 2022 itibarıyla 2814 film bulunmaktadır.¹³ Bu filmlerin içerisinde sadece "Dramalar" kategorisindeki filmlere bakıldığında toplam film sayısının 85 film olduğu görülmektedir. Yine aynı şekilde Netflix "LGBT Dramaları" kategorisinde ise toplam 25 film olduğu görülmektedir. Bu sayılar sonucu ortaya çıkan veriler aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

¹⁰ Efe Numan Can, Mustafa Koçer & Hande Hekimoğlu Toprak "Tüketicilerin Netflix Kullanımları Üzerine Bir Araştırma" *Erciyes Akademi* 35/1 (2021): s.325. (erişim 15.05.2022).

¹¹ Rıfat Erkek, "Yeni Medya Teknolojilerinin Film Endüstrisine Etkileri: Netflix Örneği", Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2019, s.98.

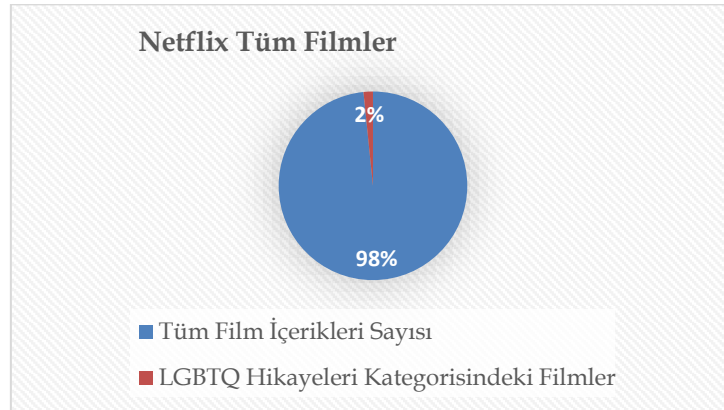
¹² Kaynak: Netflix LGBT Kategorisi.

¹³ "finder", son güncelleme 18 Şubat, 2021, <https://www.finder.com/netflix-usa-vs-world-content>

Tablo 2.1: Netflix Dramalar Kategorisine Göre LGBT Film Oranları

Tablo 2.1' deki verilere bakıldığında Netflix'in "Dramalar" kategorisindeki filmlerin sayısı 85 iken "LGBT Dramalarına" ayrılan kısımda ise 25 film bulunmaktadır. Netflix'teki drama kategorisinin %23'ünün LGBT içerikli olduğu anlaşılmaktadır. Bu sonuçlara bakıldığında Netflix'in "Dramalar" kategorisinde LGBT söylemlerinin diğer içeriklere göre bir hayli fazla olduğu ortaya konmuştur. Netflix'in "Dramalar" kategorisinde LGBT içeriklerine bu kadar fazla yer vermesi LGBT söylemlerini çoğunlukla dramatize ederek izleyici kitleye sunmasının bir göstergesi olarak görülebilir.

Tablo 2.2 Netflix Filmlerindeki LGBT İçerikli Filmlerin Oranı

Aynı şekilde Tablo 2.2'ye bakıldığında Netflix içeriklerinin tamamının (2814) %2'lik kısmı LGBT içeriklerini oluşturmaktadır. LGBT içerikleri dizi, film ve belgeseller aracılığıyla Netflix tarafından dünyaya itha edilmektedir.

Uludağ Sözlük Kullanıcılarının Netflix Platformundaki LGBT İçeriklerine Tepkisi

2005 yılının aralık ayının sonunda "zall" takma adlı İsmail Alpen tarafından kurulmuş ve üyeleri tarafından eklenen ve güncellenen terim ve açıklamalara sahip katılımcı sözlük sitesi¹⁴ olan Uludağ Sözlük toplam 355.019 üye sayısına sahiptir. Bununla birlikte Uludağ Sözlük'te yer alan 3.697.920 başlık altında toplamda 26.731.496 gönderi bulunmaktadır.¹⁵ Uludağ Sözlük de en çok üniversite öğrencileri, mezunları ve çalışanlar tarafından kullanılmaktadır.¹⁶

¹⁴ "Uludağ Sözlük Hakkında" son güncelleme 22 Mayıs, 2022.

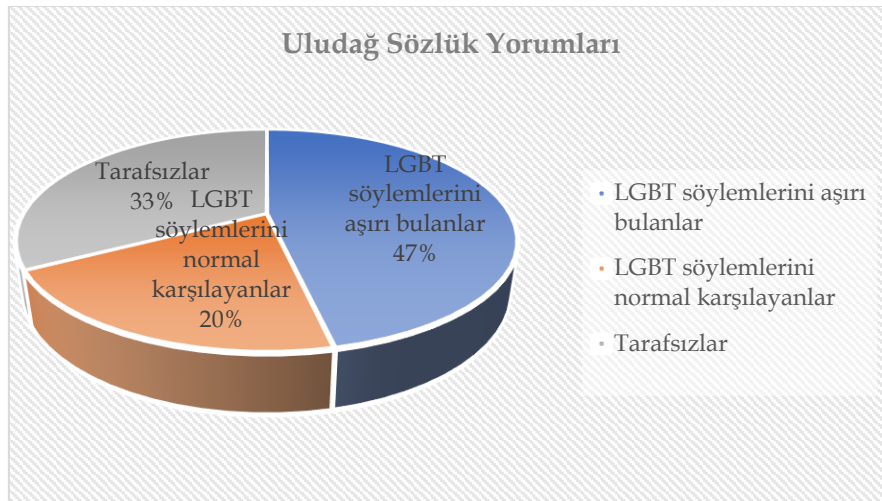
<https://www.uludagsozluk.com/hakkinda/>

¹⁵ "Uludağ Sözlük İstatistikler."

¹⁶ Yıldırım Ozan ve Başer Emrah, "İnternetin Girişimciliği Kapsamında Değişen Enformasyon Siteleri Üzerine Bir Değerlendirme", *Global Media Journal TR Edition*, 6/12 (2016) s.190

Netflix'in LGBT söylemlerine fazla yer ayırması Türkiye'nin en çok takip edilen katılımcı sözlük sitesi olan Uludağ Sözlük kullanıcılarının da içerik konusu olmuş ve "Netflix Dizilerindeki Eşcinsellik" başlığı altında yorumda bulunmuşlardır.¹⁷ Uludağ Sözlük platformu aracılığıyla Netflix'teki LGBT söylemlerinin toplum tarafından nasıl algılandığı ve bu konuyla ilgili nasıl kamuoyu oluştuğunun ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda Uludağ Sözlük kullanıcılarının yorumları içerik analizi ile incelenmiştir. İçerik analizi, içerik analizi, ele alınan herhangi bir kaydedilmiş iletişim biçiminin içeriğine odaklanmaktadır. Söz konusu kaydedilmiş iletişim biçimi, kitap, dergi, gazete, web sayfası vb gibi yazılı anlatım çeşitleri olabilmektedir.¹⁸

Uludağ Sözlük kullanıcılarının "Netflix Dizilerindeki Eşcinsellik" başlığı altında 04.06.2019 ve 10.10.2021 tarihleri arasında girdikleri 88 yorum bulunmaktadır. Bu yorumlar yargısal örnekleme ile seçilerek çalışmanın amacına uygun olması sağlanmıştır. Uludağ Sözlük kullanıcılarının, Netflix'teki LGBT söylemlerine yer vermesi karşısındaki tutumları birbirinden farklı olup bu tutumlar, "LGBT söylemlerini aşırı bulanlar", "LGBT söylemlerini normal karşılayanlar" ve "tarafsızlar" olarak kategorileştirilerek incelenmiştir. "LGBT söylemlerini aşırı bulanlar" 41 kişi, "LGBT söylemlerini normal karşılayanlar" 18 kişi ve "tarafsızlar" kategorisi ise 29 kişiden oluşmaktadır.

Tablo 3. Netflix'te LGBT söylemleri ile ilgili Uludağ Sözlük Yorumlarının Dağılımı

Uludağ Sözlük üzerinden LGBT söylemlerini içeren Netflix için olumsuz yorum yapanlar oranlarına bakıldığında daha fazla olduğu görülmektedir. Kullanıcıların büyük bir kısmı Netflix'in LGBT içeriklerinin aşırı fazla olduğunu düşünmekle beraber bundan rahatsız olduklarını belirtmiş ve Netflix'in dezavantajlı kesimi normalleştirdiklerini dile getirmişlerdir.

"LGBT söylemlerini aşırı bulanlardan" bazılarının yorumları aşağıdaki gibidir.¹⁹

¹⁷"Uludağ Sözlük Netflix dizilerindeki eşcinsellik."

¹⁸ W. Lawrance Neuman *Toplumsal Araştırma Yöntemleri 1-2*. İstanbul: Yayınodası, 2010.

¹⁹ Örnek olarak gösterilen yorumların bir kısmı çok uzun olduğundan yalnızca vurgulanmak istenilen cümlelere yer verilmiştir.

klavyemucahidi: ... iğrenç bir şey. bunu normal gibi pazarlamaları daha iğrenç. 2 yıldır hollywood yapımlarında da bu tür olaylara rastlıyoruz. dünyayı yönetenler dünya nüfusundan hoşnut değİ. ve beyaz perdeyi de iyi kullanıyorlar. bilinçli bir birey değİlseniz bu algıyı normal karşılırsınız ki z kuşağının bu bilinçte olduğunu düşünmüyorum. bu yüzden lgbt'ci sapıklar ülkemizde ve dünyada ciddi şekilde artacak. ve işin garibi bu sapıklığı özgürlük ve kişi hakları adına dillendirip yapıyorlar. ülkemizin bu gibi kurum, kuruluş ve oluşumlara izin vermemesi ve bu işe ciddi kafa yorması gerekiyor. yoksa çok karanlık günler bizi bekliyor olacak!

pinkylips: ... escinselliği unutmayalım görmezden gelmeyelim tamam ama bu kadar ön plana çıkarmak bi süre sonra antipati yaratır. netflix dizilerindeki siyahi ve escinsel seviciliği midemi bulandırıyor artık bazı dizilerin sırf bunları ön plana çıkarmak için yapıldığını düşünüyorum... genc kızların oğlanların kendilerine sorgulamalarına hatta coğu zaman özendirip cinsel tercihlerinde yanılmalarına sebep oluyor bu durum...

night silence: "bilinçli anlamda yapıldığını düşünüyorum. insanlar pek tabi gay, lezbiyen olabilir ki ciddi anlamda sayıları olan bir topluluk. fakat bu normalleştirmekten daha ziyade sunulan içerikler sayesinde özendirilmeye çalışılıyor. bu kesinlikle kabul edilebilir bir şey değil..."

countryroadstakemehome: ... o dizilerin hepsi belirli algoritmalar ile oluşturulmakta, nasıl ki mcdonalds'ta yediğimiz hamburgerler saçma sapan yiyecekler olduğu halde bizi mutlu ediyorsa, o diziler de vücudumuzu uyuşturan saçma sapan yiyecekler gibi beynimizi uyuşturmaktadır...

Uludağ Sözlük kullanıcılarının arasında Netflix'teki LGBT içeriklerine karşı tutumlarını olumlu yönde tutarak LGBT söylemlerinin toplumda da var olduğunu ve Netflix'in bu durumu normal düzeyde gösterdiklerini belirten kullanıcılar da mevcuttur. Netflix'te "LGBT söylemlerini normal karşılayanlardan" bazıları şu şekildedir:

ultraviyole: olabilir. neden eleştiriyorsunuz ki. herkesin sizin ilişki boyutunda düşünmesini bekliyorsanız türk dizisi izleyin. 10 dakika birbirlerine bakan çiftler müstahak size.

winter flower: beni rahatsız etmeyen durumdur. hatta "a şurda geyler varmış izleyelim bakalım" diyerek başladığım diziler bile oldu. rahatsız olan izemesin arkadaşlar. izliyorsunuz izliyorsunuz ondan sonra orada burada ağlıyorsunuz. sanki size her ay zorla ödetiyorlar o parayı.

sertbirkahvesevenadam: çoğu ülkede artık normal birer birey oldukları için bunu senaryolarda sık sık işliyorlar. bu toplumun ne kadar hoşgörülü olduğunu gösterir. bizim ülke homofobik dolu olduğu için daha hazmedemiyorlar. çekemeyen izlemesin netflix darılmaz merak etmeyin.

Uludağ Sözlük kullanıcıları Netflix'in LGBT söylemlerine karşı iki zıt tutum bu şekilde ortaya çıkmıştır. Bu iki zıt tutum haricinde Netflix'in LGBT söylemlerini yansımasıyla ilgili tarafsız olduğunu belirten kullanıcılar da bu durumla ilgili net bir görüş

belirtmedikleri için “tarafsız” olarak kategorileştirilmiştir. Uludağ Sözlük kullanıcılarından bazılarının “tarafsız” olduğunu gösteren ifadeler şu şekildedir:

gelecege: beğenmeyen kurtlar vadisi izlesin diyeceğim de o da netflix'e taşındı.

the last stand: izlemeyin. zorla mı izletiyorlar.

gamble: dizi izleyip cinsel tercihin değişecekse zaten içinde vardır, bastıma yaşa.

yazar cizer34: beni alakadar etmez varmı yokmu netflix'e para vermiyorum zaten sabah akşam sözlükteyim boşuna niye para vereyim izlemeyeceksem.

Sonuç

LGBT söylemleri giderek tüm dünyada yayınlanan bir hale gelmiş ve Netflix gibi çeşitli platformlarda bu durum bireylere yansıtılmaya başlanarak bir normalleştirme süreci başlamıştır. Diziler ve filmler aracılığıyla yansıtılan LGBT söylemleri dijital platformlarda herhangi bir extra sınırlama olmadığı için rahatlıkla yansıtılarak LGBT bireyleri dezavantajlı kesimden dışarı çıkarılması sağlanmıştır. Bunun en son örneği ise Netflix'in “LGBT Hikayeleri” adlı kategori açması ve bu söylemlerinin başrol olduğu dizi, film ve belgeseller sunmasıdır. Fakat Türk toplumunun toplumsal yapısı ile LGBT söylemleri uyumsuzluk göstermektedir. Bununla birlikte Türk toplum yapısına uygun olmayan televizyon ve dijital platformdaki içerikler de RTÜK adlı kurum tarafından denetlenmektedir. Netflix'in “LGBT Hikayeleri” adlı kategorisi de Türk toplum yapısına uygun olmadığı için RTÜK tarafından kaldırıldığı fakat ABD, Fransa gibi Batılı ülkelerde Netflix'in bu kategorisinin halen varlığını sürdürdüğü gözlemlenmiştir.

Tüm bunlarla beraber yeni medya unsurunun en popüler platformlarından birisi olan Uludağ Sözlük üzerinden Netflix'teki LGBT söylemlerinin toplum tarafından nasıl algılandığını incelemek önemli görülmüştür. Sonuç olarak Uludağ Sözlükte açılan “Netflix dizilerindeki eşcinsellik” başlığı altında pek çok kullanıcı Netflix'te LGBT söylemlerinin aşırı yansıtıldığını ve Netflix'teki LGBT söylemlerinin, normalleştirme çabasının bir ürünü olduğunu belirtmiş ve rahatsız olduklarını dile getirmişlerdir. Bunun sonucunda LGBT söylemlerinin Türk toplum yapısına uygun görülmediği ve Netflix'te yer alan drama kategorisinde, LGBT temsil oranında oldukça yüksek olduğu görülmüştür. Bunun dışında bazı kullanıcıların ise LGBT söylemlerini desteklemesi ve Netflix'in LGBT söylemlerini yansıtmasını normal karşılayanlar da gözlemlenmiştir. Bu iki durumun sonucunda çoğunluğu oluşturan kesim LGBT söylemlerinin aşırıya kaçtığı düşüncesini paylaşırsa da LGBT söylemlerinin normal olduğunu ve bu durumun Netflix gibi platformlarda yansıtılmasının uygun olduğunu düşünen bir kesimin olması toplumda bir ikiye bölünmüşlüğü ve dezavantajlı kesim olarak adlandırılan LGBT bireylerinin toplumda görünür olduğu gözlemlenmiştir.

Kısaca, ortak bir durum etrafında bireylere sanal bir kamusal alan ortamı sağlayan Uludağ Sözlükte, konuyla ilgili yer alan tutumların her biri, içinde yaşanan coğrafyanın genel bir fotoğrafını yansıtmıştır. Sonuç olarak ise Netflix'te LGBT içeriklerinin giderek yaygınlaşan bir unsur haline geldiği ve özellikle genç kesimin bu durum hakkında sessiz kalmadığı ortaya konmuştur.

Kaynakça

- Bozdemir, N. & Özcan, S. "Cinselliğe ve Cinsel Sağlığa Genel Bakış." *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care* 5/4 (2011):37-46.
- Can, E. N., Koçer, M. & Hekimoğlu Toprak, H. "Tüketicilerin Netflix Kullanımları Üzerine Bir Araştırma". *Erciyes Akademi*. 35/1 (2021): 323-344.
- Duman, Nesrin. "Parafililer ve DSM'lerdeki Seyri" *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 9/16 (2018):1287-1306.
- Erkek, Rıfat. "Yeni Medya Teknolojilerinin Film Endüstrisine Etkileri: Netflix Örneği", Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2019.
- Güven, Umut. "LGBT+ Temel Kavramlar" LGBT+İ Temel Kavramlar Atölye Kolaylaştırıcı Klavuzu (2021): 2-94. <https://kaosglidernegi.org/images/library/kolaylas-tirici-kilavuz.pdf> (erişim 6.06.2022).
- Kaptan, S. Yüksel, Ş. "Eşcinseller, Sosyal Dışlanma ve Ruh Sağlığı". *Toplum ve Hekim*. 29/4 (2014): 259-265.
- Mahmut Şefik Nil, Koray Başar. 2013. "Eşcinsellik." SS. 7-60 içinde *Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği Bilgilendirme Dosyası*, edt. Şahika Yüksel & Nesrin Yetkin.
- Metin, O. & Camgöz, S. M. "Türkiye'de Yapılan Homofobi Çalışmalarına Genel Bir Bakış." *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 58/1 (2018): 409-439.
- Neuman, W. Lawrance. *Toplumsal Araştırma Yöntemleri 1-2*. İstanbul: Yayınodası, 2010
- Saki Aydın, Oya. "Yeni İzleme Biçimleri ve Netflix İçerikleri: Ritzer'ın McDonalddlaşma Tezi Ekseninde Bir Değerlendirme." *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 12/63 (2019): 1168-1172.
- Sarı, Ü. & Türker, H. "Dijital Platform Kullanıcılarının İzleme Alışkanlıklarına Yönelik Bir Araştırma: Netflix Örneği." *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 21/1 (2021): 59-80.
- Uludağ Sözlük, "Netflix Dizilerindeki Eşcinsellik", son güncelleme 10 Ekim, 2021, <https://www.uludagsozluk.com/k/netflix-dizilerindeki-e%C5%9Fcinsellik/>.
- Yıldırım, Ozan ve Emrah Başer. "İnternetin Girişimciliği Kapsamında Değişen Enformasyon Siteleri Üzerine Bir Değerlendirme". *Global Media Journal TR Edition*, 6/12 (2016):172-200 https://www.researchgate.net/publication/332764844_Yeni_Izleme_Bicimleri_ve_Netflix_Icerikleri_Ritzer_in_McDonalddlasma_Tezi_ekseninde_bir_degerlendirme (erişim 26.03.2022).
- <https://globalmediajournaltr.yeditepe.edu.tr/sites/default/files/Ozan%20YILDIRIM%20%26%20Emrah%20BA%C5%9EER.pdf> (erişim 06.06.2022)

Etik Kurul Raporu: Bu çalışma için etik kurul raporu gerekliliği bulunmamaktadır.

Katkı oranı beyanı: Birinci yazar %50, ikinci yazar %50

Çatışma beyanı: Makalede, herhangi bir kurum, kuruluş ve kişi ile mali çıkar çatışması yoktur ve yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.